

Dossier de premsa

Exposició

Museu d'Història de Catalunya

16-10-2011 / 18-03-2012

CARTELLS

D'UN TEMPS

D'UN PAÍS

CARTELLS
D'UN TEMPS
D'UN PAÍS

MIRÓ

NOTA DE PREMSA

Joan Miró. Cartells d'un temps, d'un país

El Museu d'Història de Catalunya mostra el compromís cívic, polític i cultural del pintor a través d'una exposició sobre els seus cartells

El Museu d'Història de Catalunya acollirà, entre el 16 d'octubre i el 18 de març de 2012, l'exposició ***Joan Miró. Cartells d'un temps, d'un país***, coincidint amb la presentació de l'exposició ***Joan Miró. L'escala de l'evasió*** a la Fundació Joan Miró de Barcelona. Aquesta coincidència suposa una ocasió doblement única per mostrar el compromís cívic, polític i cultural de Joan Miró amb la seva època, i molt especialment amb Catalunya.

A través de l'exposició que acull el Museu d'Història de Catalunya el visitant podrà copsar el context dins del qual Joan Miró va crear la seva obra per al cartellisme. Aquesta arrenca el 1919, quan crea el projecte destinat a anunciar la revista literària francocatalana *L'Instant* – que no es va arribar a imprimir –, i assoleix un dels moments més vius, tant des del punt de vista del compromís ètic i polític com des del punt de vista purament artístic, amb la maqueta del segell *Aidez l'Espagne*, que va elaborar el 1937 per ajudar la causa republicana i que finalment va ser realitzat en *pochoir* i publicat al número 4-5 de la revista *Cahiers d'art*.

Però serà sobretot a partir del 1966, amb el cartell per a l'homenatge a Antonio Machado, i del 1968, amb el que realitza amb motiu de la commemoració del Primer de Maig a Barcelona, que l'artista emprà aquesta forma d'expressió de manera continuada. Aquest esclat cartellista es produeix, molt significativament, durant els darrers anys de la dictadura franquista, a la qual respon de manera subtil però contundent alhora, per continuar en els anys immediatament posteriors a la mort de Franco, coincidint amb un moment de reivindicacions dels drets a la cultura, la llengua i l'autogovern de Catalunya, com evidencien els cartells per a Òmnium Cultural, del 1974, el del Congrés de Cultura Catalana, del 1977, i els de la campanya *Volem l'Estatut*.

Aquest important treball dins del món del cartellisme no sols es pot considerar el fruit de la rebel·lia de Miró davant dels esdeveniments polítics, socials i culturals que li va tocar viure, sinó també de la responsabilitat cívica que ell creia que havia de ser inherent a l'artista i del desig que Catalunya ocupés un lloc propi dins del panorama internacional. En aquest sentit, Miró s'implica en iniciatives de suport a diverses institucions i organismes internacionals de tipus humanitari, com ho demostren el disseny dels cartells de la UNESCO per a l'aprovació de la Convenció Internacional dels Drets Humans, sotmesa a votació el 1976, i el cartell per

a Amnesty International els beneficis de la venda del qual van revertir a favor d'aquest organisme. No en va ambdós cartells són els únics d'aquesta exposició que incorporen a la litografia l'empremta de les seves mans.

Amb els cartells, Joan Miró va ser capaç de copsar l'atenció del destinatari, de transmetre els missatges amb eficiència i claredat, de fer un toc d'atenció sense agressions.

Més informació:

Web del Museu d'Història de Catalunya: www.mhcat.cat.

Premsa i comunicació del MHC: Agustí Nacente

Tel. 93 225 47 00.

Mail: mhc.premsa@gencat.cat

PRESENTACIÓ DE L'EXPOSICIÓ

Joan Miró. Cartells d'un temps, d'un país

Joan Miró és un referent de la cultura catalana contemporània. La dimensió internacional del seu art es construeix des d'un sòlid arrelament en allò proper, en la terra i en la llum de casa. Tot això ja era ben sabut, però ara l'exposició *Joan Miró. Cartells d'un temps, d'un país* ens permet endinsar-se en un aspecte potser menys valorat fins ara: el compromís de Miró amb la cultura i el país.

No parlem, doncs, d'intuïcions o expansions creatives, sinó d'una voluntat deliberada i conscient. Des del mític *Aidez l'Espagne*, fet en suport de la República durant la guerra civil, fins al *Volem l'Estatut*, creat en el marc de la campanya endegada per l'Assemblea de Catalunya el 1977, hi ha tota una línia de continuïtat tot just soterrada, però no trencada, per la desfeta de 1939 i la dictadura de Franco. És la mateixa línia que enllaça els primers cartells de suport a iniciatives culturals, i la fèrtil i generosa obra gràfica amb què Miró saluda els anys de la represa, a partir de la dècada de 1960.

Els cartells de Joan Miró no constitueixen una expressió d'art menor. L'exposició constata que el procés creatiu va ser realitzat des del mateix rigor a què l'artista ens té acostumats en tots els formats. La bellesa i la força dels resultats confirmen, definitivament, l'ambició amb què van ser concebuts.

Joan Miró. Cartells d'un temps, d'un país constitueix alhora una reflexió suggerent i nova sobre l'artista, i un recorregut plàstic per la història de Catalunya—i del món—del segle XX. Aquesta iniciativa conjunta de la Fundació Joan Miró i del Museu d'Història de Catalunya és una prova eloqüent de les potencialitats que genera el diàleg entre disciplines i institucions diverses. I també del caràcter polièdric i gegantí de Joan Miró, català universal i testimoni del seu temps.

Ferran Mascarell i Canalda

Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya

Joan Miró. Cartells d'un temps, d'un país

Aquesta mostra té la voluntat de permetre apropar-se a Joan Miró i a la seva obra des de la perspectiva de seu compromís polític, social i amb el seu país, Catalunya, a través de la seva producció cartellística. I, per aconseguir aquesta aproximació, vol tractar la relació de l'artista amb Catalunya i amb el seu moment històric, més enllà dels models interpretatius que consideren la seva producció pictòrica des de vessants purament plàstiques o visuals.

La relació de Miró amb el seu entorn pot haver estat obviada per alguns crítics però no hauria de poder ser negada per ningú. Si va ser palesa al llarg de la seva vida i, per tant, de la seva obra, ja en la seva plena maduresa va ser reafirmada pel pintor mateix quan, complerts els seus 86 anys, i a tall de veritable testament espiritual, el 2 d'octubre de 1979, amb motiu de la concessió del Doctorat Honoris causa per la Universitat de Barcelona, afirmava: *"entenc que l'artista és algú que, entre el silenci dels altres, fa servir la seva veu per dir alguna cosa, i que té l'obligació que aquesta cosa no sigui quelcom d'inútil, sinó quelcom que faci servei als homes. Que el fet de poder dir alguna cosa, quan la major part de la gent no té opció per expressar-se, l'obliga que aquesta veu sigui en certa manera profètica. Que sigui, en certa manera la veu de la seva comunitat. Que quan un artista parla des d'un país com el nostre, cruelment marginat per una història adversa, cal que faci sentir la seva veu pel món, per afirmar, contra totes les ignoràncies, tots els malentesos i totes les males fes, que Catalunya existeix, que és original i que és viva. Que quan un artista parla voltat d'una cultura internacional i d'uns refinaments elitistes, no vulgui deixar-se tancar dintre el clos de la cultura ni de les élites, i que vulgui comunicar directament, per aprendre coses i per expressar-les, amb la saviesa profunda del poble, origen i destinatari final de tota empresa realment humana, sense que cap barrera classista ho pugui impedir"*.

En aquest sentit, l'anàlisi de l'obra cartellística de Joan Miró és una ocasió, en cert sentit privilegiada, per poder resseguir l'aparició, la continuïtat i l'evolució de les posicions de Joan Miró i de la naturalesa del seu compromís, així com per avaluar matisos i detalls de certs posicionaments i de l'entramat de relacions i iniciatives de les que en va formar part, tal com afirma en Xavier Antich en el seu article del catàleg de l'exposició.

Tot i les diverses interpretacions sobre la importància de la producció de cartells en el conjunt de tota l'obra pictòrica de Joan Miró, amb els seus cartells, el compromís cívic, polític i cultural de Miró emergeix explícitament a la superfície de la seva obra, i aquest és encara molt més explícit i manifest que en la resta de la seva producció. Els cartells de Miró, ja des de l'inici de la seva producció, mostren el compromís i la complicitat inequívocs de l'artista amb certs anhels i urgències de la societat civil que tenen a veure amb la defensa de la modernitat, de les llibertats democràtiques i de la llengua i la cultura catalanes.

Des del primer cartell reconegut de Miró, que havia d'anunciar la segona temporada de la revista l'Instant, l'agost del 1919, tot i que no va acabar d'imprimir-se, ja es pot apreciar la inquietud de l'artista per mantenir-se al dia de tota l'efervescència històrica i social que l'envoltà i que va viure amb intensitat, una inquietud que permet considerar Miró ser part del nucli cultural més actiu de l'avantguarda a Barcelona en el període d'entreguerres. Ni la mobilitat geogràfica viscuda per l'artista durant aquells anys ni les seves estades a l'estranger, especialment a París, no van afeblir la seva identitat catalana, manifestada fortament en termes de catalanisme internacionalista molt diferent del regionalisme localista de la Lliga imperant en el moment.

I aquesta identitat nacional també es va complementar amb el seu compromís polític, evidenciat de forma cada cop més creixent i palesa a partir de la guerra civil espanyola, episodi que en Joan Miró mateix reconeixeria que el va fer “amarar-se de realitat”. Una realitat que va fer viure al pintor els moments més tràgics de la història del seu país des de la proximitat i el compromís indefugible, ben lluny del que podria ser considerat una suposada *fugida* cap a un art pur sense vincle ni arrels ni contacte amb la realitat. Durant la guerra, de fet, Miró va col·laborar en diversos projectes per ajudar la causa republicana; entre d'altres, la maqueta d'un segell, que mai no es va editar, i que, més endavant, amb el lema explícit d' *Aidez l'Espagne*, va ser realitzat en *pochoir* i publicat al número 4-5 de la revista parisenca *Cahiers d'Art*, el 1937. També, pel que sembla, Miró va cedir una tela al Comissariat de Propaganda de la Generalitat. I va ser convidat a participar amb un mural en el Pavelló de la República a l'Exposició Universal de París de 1937, per a la qual va pintar *El segador (Pagès català en revolta)*, un oli damunt celotex.

Miró reprendria la seva producció de cartells, amb activitat pública i compromesa des del punt de vista cultural i polític, cap als anys seixanta, quan va multiplicar el seu suport a iniciatives de diversos agents antifranquistes (homenatge a Antonio Machado, celebració clandestina del Primer de Maig a Barcelona, centenari del naixement de Pompeu Fabra, Diccionari Enciclopèdic Salvat, la il·lustració del disc de Raimon *Cançons de la roda del temps*,...).

El compromís de Miró, fet de petits però molt significatius i continuats gestos, només alguns dels quals hi compareixen en la seva producció cartellística, continuaria fins al restabliment de la democràcia. Encara durant el franquisme, va tenir una importància extraordinària, des del punt de vista polític, l'exposició *Miró otro*, organitzada al Col·legi d'Arquitectes de Barcelona l'any 1969, en el transcurs de la qual Miró va pintar un mural de quaranta-quatre metres de llarg que, acabada l'exposició, va destruir en públic. L'exposició venia a ser una alternativa a l'exposició oficialista i institucional que s'havia presentat a l'antic Hospital de la Santa Creu, en la inauguració de la qual Miró havia deixat plantat Manuel Fraga, ministre franquista.

Ja als anys setanta, encara amb Franco viu, va continuar dedicant cartells a iniciatives vinculades al redreçament de la cultura catalana promogudes per diversos sectors vinculats a l'antifranquisme: II Congrés Jurídic Català (1971), la revista *Qüestions d'Art* (1971), l'homenatge a Josep Lluís Sert i Llorenç Artigas (1972), la pel·lícula *Umbracle* de Pere Portabella (1973), les accions de suport per un teatre a Catalunya (1973), la campanya d'Omnium Cultural (1974, amb el lema "*Ja ajudeu la cultura catalana?*"), la campanya de Drets Humans impulsada per la UNESCO (1974) o el 75è aniversari del Barça (1974). Són iniciatives que, tant per separat com en conjunt, conformen un programa d'acció al qual Miró hi va donar suport sense reserves, compromentent el seu nom i la seva plàstica.

Durant els darrers temps del franquisme amb en Franco encara viu, Miró va realitzar el cartell per al diari AVUI, al qual atorgava una significació molt especial, ja que suposava la primera experiència de recuperació de premsa diària en català en 45 anys.

Entrats ja en la transició, alguns dels cartells de Miró, com els que va fer per al Congrés de Cultura Catalana (1977) o per a la campanya *Volem l'Estatut* (promoguda, també l'any 1977, per l'Assemblea de Catalunya amb l'objectiu de reivindicar les institucions nacionals del govern de Catalunya), poden ser considerats autèntiques icones col·lectives d'aquest moment de redreçament polític i cultural del país.

Article basat en el text :

**La lliçó dels cartells de Joan Miró.
Les relacions amb Catalunya i la naturalesa del compromís polític**

de Xavier Antich,
publicat al catàleg de l'exposició.

FOTOGRAFIES DE L'EXPOSICIÓ

Joan Miró. Cartells d'un temps, d'un país

AVUI. © Successió Miró 2011

Unesco Miró Human rights. © Successió Miró 2011

Amnesty International. © Successió Miró 2011

Aidez l'Espagne. © Successió Miró 2011

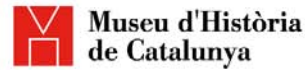

Volem l'Estatut. Successió Miró 2011

ACTIVITATS EDUCATIVES AL VOLTANT DE L'EXPOSICIÓ

Joan Miró. Cartells d'un temps, d'un país

VISITES COMENTADES A L'EXPOSICIÓ

Tots els diumenges a les 13 h
Activitat inclosa en el preu de l'entrada

ACTIVITATS FAMILIARS

Taller *Fem un cartell!*

Diuenques dies 23 d'octubre, 13 i 27 de novembre, 11 de desembre,
8 i 22 de gener, 12 i 26 de febrer, 11 de març, a les 11.30 h

Activitat inclosa en el preu de l'entrada
Recomanem fer-ne reserva prèvia a l'adreça electrònica
mhcvistes.cultura@gencat.cat o al telèfon 932 254 244

VISITES COMENTADES PER A PÚBLIC ESCOLAR

Joan Miró. Cartells d'un temps, d'un país

Visites a l'exposició adaptades per a ESO i batxillerat

Taller *Un traç compromès.*

Inspirant-nos en el treball de Miró, treballarem un cartell a partir
de fets i notícies de l'actualitat.
Adreçat a primària i ESO

Informació i reserves a l'adreça electrònica
mhcvistes.cultura@gencat.cat o al telèfon 932 254 244

Més informació al www.mhcat.net
i al [Programa d'activitats educatives 2011-2012](#)

Museu d'Història de Catalunya

16-10-2011 / 18-03-2012

Plaça de Pau Vila, 3. 08003 Barcelona
Tel. 93 225 47 00 / www.mhcat.cat

EL PUNT AVUI+ IR3SG

MIRÓ
L'ESCALA DE L'EVASIÓ

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura